

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

בר.

עין משפט
נר מצוה

סב א מ"י פ"ב מהל' תרומות הלכה י:
סג ב מ"י פט"ז מהל' טומאת אוכלין הלכה ט [ופ"ז מהלכות בכורים הל' יב]:

סדר ג ד מי' פ"ג מהל'
מעשר הלכה יד
טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף
פו:

רבינו חננאל

ואין בצורצין עס שיעשה פירטותו שטומאה. זעט שכן שאן וורדיין. אבל בצורצין עס העובר כוכבים טמא שמותר לגורם שטומא לחולין שבארץ ישראל: **פסקא** עושין יין נסך עד שירד לבור. דין לבור מה שברור אסור לאמור, ומה שאיזנהתי משקפה נעשה יין נסך. ופירקין מקטירין רבנא דברייתא ר' עקיבא דהתיא יין משירד לבור. עקיבא אומר משקפה. עקיבא אומר משקפה. יין קיפר הרתת הקצף מעל היין (כאן חסר קצף אחת מן הכתוב) ואבעי להו דתנן דתנן קיפר דביתו הוא או קיפר דביתו ופשיטתא שמע דתנן במעשרות פירש אסור היין משקפה יין אסור לטול ממנו עד שיתעשר שכבר נגמרה לאמורו למעשר. וארצ' משקפה קלט סג התה העליונה ויפן הצניז וזמנה. ש"מ ומה שדבר שמוציא רב וכו' דרבי יין קטיר אומר משקלה. מרחץ אומר לברייתא דהני ר' עקיבא אומר משקפת תני ר' הלכי ר' עקיבא אומר משקפה וישלה בחביתו ש"מ היכי דלא תקשי דרבי עקיבא אר' עקיבא ומהתיא דתני יין נסך עד שירד לבור משום חומרו דין נסך תני

דאין בוצירן עם ישראל וב"ש שאין דורבין. פי' ואפילו צפוק דריכה (ב) דליכא סיוע לעוממה לעווייתא וזה דלגיטריך לעמיתני כ"ש הכא טפי במזמנה ראשונה היינו משום דלי לא מנה הכא כ"ש ה"א טעמא דאין בוצירן אינו משום סיוע אלא משום גרם טומאה וקמ"ל השתא לעומה דלעמא משום סיוע כמו צפוק דריכה:

שמות לנדרים שומאה לחולין
שבא"י. פרק"י ואפילו

הכי אין בוצרין עם ישראל דה"מ
 שמומר לגרומ טומאה בשל עובד
 כוכבים אלז בשל ישראל טבולים הם
 למרומה ואסור לגרומ טומאה
 למרומה דכתיב ואני הנה נתתי לך
 את משמרת תרומותי בשמי תרומות
 הכתוב ומדבר וקשאי מההיא דמיתני
 בפ"ק דלדה (ף: יט וספ ד"ה טול) דמי
 הכס נולד לה ספק טומאה עד שלא
 גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה
 תעשה בטרהרה כו' וקסבר חולין
 הטבולין לחלה כחלה דמו אלמא
 (י) אמרינן דקדוש גלגול שלא חלה
 עליה עדיין חיוב חלה אמרינן דתעשה
 בטומאה והכל נמי אינם ראויים
 למרומה עד שיעשו יין ולמה לרם
 יעשו בטומאה כיון שמומר לגרומ
 טומאה ויש שדחינן לומר דשאני הכס

כדל זמן שהוא קמח אין כאן חיוב חלה כלל אבל תרומה ראויה משעה
הוא נסחפה בעצמים מידי דהוה אמצער שהקדימו בשבילים אכן דבר תימה
הוא להחשיבה טבול לתרומה קודם מירוח ועוד הקשה רבינו יהודה
בדבדיא תניא בתוספתא דחלה (פ"א ע"ג) בחר הך גנול ספק טומאה
בין פירות שגולל להם ספק טומאה עד שלא נגמר ממלאכתו יעשר
מירו דבדר הספק לתרומה אלמא אפילו בפירות נמי אמרינן הוי איהו
טבול לגמרי אבל כאן יזיל ליהרס שלא לטעמא נמי במתלהמי מיהו
בטומאת חולין פירוש שמוחר לסייע קודם שתטיל למים לפי שאין
נ"ט מהאי דהכא ואור"ת דביטוין ליכא אלא חשדא בעלמא שחשודה
דלסייע לו אפי' מתחלה וקשה לפי' זה דממני קמי לא לשין ולא
בזרית וטומאת גבי אשת עם הארץ ופ"ר"ת הם דוקא דלין כאן
מאה לא שריין וזה הארץ דעושה בודאי בטומאה ומשמע בדריעה
זה בדריעה וטומיה אף בעושה בודאי בטומאה והיא דריעה מיירי
ע' לגבול ולטומין מיהו צירושלמי תני עלה דממני' לא בוררין ולא
יתם כאן בשאינו לותם פ' הכא מיירי שהוכשרו והיא דריטין בלא
ובכל לומר לא לשין ולא טומחין בדברי הירושלמי ומיירי בין הכא
ולכך לא בוררין ורבי יהודה מנא פ' אחד בפ' רבינו שלמה כתב
וגרסו טומאה לחולין דקדמי' סיפא ה"מ דעובד כוכבים או ישראל
הוא אסופו לשמותו טמא ודריכתה לכך עומדת הלכך אסור
ע' מיכל אורא עד שיפקה מיבעי ליה כדאמרין בפרק השוכר את
הפקסן שדה לא מפקסון בנית אין עד שיפקסן מיבעי ליה
ליכא למיטעי מידי דודאי אין שום סיפא קודם ירדמו לבזר:

לומר מן הצור אסור לשמות אף ערפי שהרי הוקבע למעשר תימה
בשדה כדמוכח בפרק המוכר את הבית (ב"ב דף ע"ב.) דתנן מוכר את
ימיו לישתרי אפילו מן התחתונה שהרי לא ראה פני הבית ואמרין
ימיו הכא בנת העומד בבית והכנים שם הענינים א"כ איך יוקבע
אף דמיירי בנת שבשדה וה"ק קולנו מן הגת ויכניסנו לבית וישתה
תחייב במעשר אלא בדבר שנגמרה מלאכתו אבל ודאי לא יקח מן
הגת ולא דמי לתבואה שאין דרכה להכניסה לבית בזמן הלכך כי
בשם נעשה גרנו ודאי נעשית גורן שלו נקבע ורואי מקיפואין
והכנים היו גמר מלאכתן למעשה ואע"פ שהכניסה בפקס שלהם
מ"מ קיפוי דבור אחרי כרענן: **ל"א** תחלה תנאי ניהו. הימה
למחנה קמייחא ו"ל דא"כ אדמפליג בסיפא בין ירד לשאר שבנת
י' דמה שבצור אף קודם קיפוי אסור וא"ת (י' ברייתא) דמעשר
בין מה שבצור למה שבנת ליפלו ולימני כמה שבצור בין קיפוי
איו נעשה יין עד שיקפה אלא בסיפא רבותא נקט דסד"א כיון
דאיו דבור דבקל יבא לנעות אם תמיר לשמות מן הצור שישהתה
עד שירד לצור ולא הזכיר קיפוי כלל אם אימת דהוא מפליג בין
תחא לדע"ג דמה שבצור אסור אסור גמור מ"מ השאר מותר ולא
כשנגע העובד כוכבים כמה שבנת להחיר גם מנגע בצור שהרי
ידעא הוא ליה למנקט רבותא לפלוגי בין קיפוי לשאינו קיפוי:
דבא

וְאֵין בּוֹרֵאן עִם יִשְׂרָאֵל כֹּה׃ מֵשׁוֹס דְּגֹרֵס טוֹמַמֶּה הוּא. וְאִךְ ע"ג
הַדְּקִיכִירָא לֵן הַשְׁחָא מוֹתֵר לְגִרּוֹס טוֹמַמֶּה לְחֻלּוּיִן דְּקִמְנִי סִיפֵה ה"מ
כּוֹכְבִים אֲבָל דִּישְׂרָאֵל טְבוּלִים הֵם לְתוֹמָה וְאִסְקוֹר לְגִרּוֹס
טוֹמַמֶּה לְתוֹמָה דְּכִתִּיב* וְאִי הִנֵּה נִתְּחִי לָךְ אֶת מַשְׁמֶרֶת תְּרֹמוֹתַי
שְׂאֵין דּוֹרְכִין שְׂדֵרִיתִךְ מִטְּמַמֶּאתִךְ
וְאֵין בּוֹרֵארְיוֹ עִם יִשְׂרָאֵל

וּמַסִּיעַ יְדֵי עֹבְרֵי עֲבִירָה: יִין מְשִׁקָּפָה.
הָיוּ גִמְר מַלְאכָה לַעֲנִין מַעֲשֵׂר לִיאֲסָר
צֹר שְׁחִית עֲרָלִי: מְשִׁקָּפָה לְשׁוֹן קָף
כְּמוֹ קָפָה תַּהוֹמָה דְּמַסְכַּת סֹכֶה (דף
ג.) שִׁלְפִין הַחֲרָאִים עַל הָיִין כְּשֶׁהוּא
נִגְמָ צְבוֹר: וְאֵעִ"פ שִׁקָּפָה. מֵה צְבוֹר
קוֹלֵט מֵן הַגֵּת הַעֲלִיוֹנָה וְשׁוֹתָה אֲחֻתּוֹ
שֶׁלָּה יֵרֵד לָבוֹר לֹא נִגְמַר מַלְאכָתוֹ:
מֵה הָאֲנֹר. מִקּוֹס דֶּרֶךְ מִרְצֵה הַמַּקְלָה
הָיִין לָבוֹר: ש"מ קִיפּוֹ דְּבוֹר קָאִמַר.
מִדְקַמֵּי וְאֵעִ"פ שִׁקָּפָה קוֹלֵט מֵן הַגֵּת
דְּלֵא צִחְצִיּוֹת מֵה עֲנִינוֹ אֲלֵל גַּם:
צִחְצִי ר' אֲשׁוּעִיָּה. צִמְתִּי דְּבִי ר'
יִמְשִׁישְׁלָה בַּחֲבִיּוֹת תַּתִּי מְשִׁירָה לְשׁוֹן
הַשּׁוֹלָה דְּגִיס מֵן הָיס (חֲזוֹן דף סג.).
מְשִׁישְׁלָה הָיִין מֵן הָבוֹר לְהַנָּתן צִחְצִיּוֹת
וּכֹן מִפְּרַס צִ"מ צִהְשׁוֹר אֶת הַפְּעוּלִים
(דף צג.) וְלַעֲלֵ קַמִּי לְרַבֵּן מְשִׁירָה
לָבוֹר וְלִרְעֵי מְשִׁיקָפָה: אֲלֵל מַסְחִינִי
דִּקְסִנִי עַד שִׁירָה לָבוֹר. הָא יֵרֵד

לָבוֹר אַע"פּ שְׁלֵל קִיפָה הוּא יוֹן: נִימָא. כִּי הֵיכִי דְקָמֵי לַעֲנִין נֶסֶךְ הִ"נ
 קִי"ל לַעֲנִין מַעֲשֵׂר וּפְלִיג אֲרֻבְנָן וְאֲרֻבֵּי עֻקְבָּא: סָלֵחַ סָנְחֵי הִיא.
 מִמָּנָה דִּידָן סָבַר מַשִּׁירָד לָבוֹר וְלִרְבֵּנָן מַשִּׁיקָפָה בָּבוֹר וְלִרְ"ע
 מַשִּׁיטָלָה: שְׂאֵנִי יוֹן נֶסֶךְ דו'. אֲבָל בְּמַעֲשֵׂר אִי כִרְבָּנָן אִי כִרְ"ע:
 וְלִרְבָּא

בצטומאה משנגמרה מלאכתן יעשו צטירה ותרומתן תלויה בצאיה ספק יש לתרץ דשאני התם שכבר נולד להם ספק צטומאה וא"ל עוד להיא תשיא מההוא דפרק הניקין (גיטין דף סא. וסא ד"ה שם) דקאמר רש"י שם אלא צטומאת חולין ואף על פי שיצא להפריש לבסוף חלה צטומאה לעשות פירותיה צטומאה אבל כאן דודאי עושה פירותיו צטומאה אלא עורכין ששמה הא צרירה וטחינה שריא וצ"ל הניקין (שם דף סא. וסא) ואלא חשד בעלמא שחשוד לעשות צטומאה אבל אם עושה צטומא חולין וטחינה שרי ואומר ר"ב דהכא מייירי בפירות שלא הוכשרו ולכן שרי בצפירות שהוכשרו כ"ט ולכן ודאי אם עושה צטומא חולין וטחינה עמו ופריך מההיא דגיטין דקמיי דקמיי וטוחנת ומשני כאן הוכשרו ואינו יודע לחלק כלל בין חשוד לעושה צטומא חולין ולדברי ר"ר יצחק התם בהוכשרו ועממא דהכא משום דעושה צטומא חולין וטחינה הוי ידו אבל לא בוצרים עם ישראל כו' ואע"ג דקצירה לן השתא דמומתא חזר ע"ל איכלס רק צימי צטומאתו אבל בישראל רשע עובד שם לקיימו ע"ה לשונו: **רבי** עקיבא אומר משיקפה. מימא חיון דין הפועלים (ב"מ דף פח: וסא ד"ה שם) בני קישלון ודילעוין מאי לאו וי"ל דשאני התם דאיכא למיטעי ולמימר פקס דשרה אבל הכי

וואעפֿן שקפה קולט מן הגת העליונה. פי' אצל מן המסתמית
האי גת היכא קאי אי צדה הוא דרך כל גמות שלה ש
השדה לא מכר את הגת וגבי בית לא תני ליה וא"כ דגת צדה
(צ"מ דף פו:) אין הטבל מתחייב (ו') עד שיראה פני הבית וכו' ד
שבו למעשר כדאמר גבי תבואה שהניסה בזמן שלה וי"ל דלעולם אי
שכל זמן שלא ירד לבור לא נגמרה מלאכתן ואין ראית פני הבית
הצור ויכניסו לבית וישתה ויאביעית אימא לעולם מיירי גת
הבית בזמן חו לא מקצע למעשר אצל יין דלכרו להנכסין צענו
ודליועין למירין פ' הפועלים (שם דף פח: ושם ד"ה לא) דמשיפקין
תרצה נמי לחד קבייתא. ומתני' דאע"פ שקפה דדייקין מינה
אמאי לא קא משני מתניתין עד שירד לבור וקפה כדמת
ליפלוג בירד נמי בין קיפו לשאינו קיפו אלא לאו ש"מ דקסבר מ
(פ"ה מ"י) נמי דמי דה ואע"פ שקפה קולט מן הגת כו' אדמפלג
לשאינו קיפו וי"ל דאין ה"ג דהא תנא ליה רישא יין משיקפה אלנא
שאותו צבור קפי ויש איסור גמור לפניו ליגזור על מה שגת וצד
ג"כ מן הצור הסמוך לו אלצ במתני' דתני ברישא איני נעשה יין
קיפו ולא קיפו הוה ליה למבטיה ואין לומר דהכא חייב למשיק
גורקין לא קפו הא דאין זו רבואה דבהא ודאי אי טעותא אש נה
הרגותי מפסיק ציניהם והכל יודעים שהרגותי עושה יין וזו

(א) [ז"ל והתנן] (ב) מעשרות
פ"א מ"ו, (ג) [ז"ל דתני']
(ד) [ב"מ זב:], (ה) [ז"ל
דתנן], (ו) [מעשרות פ"א
מ"ו], (ז) [במדבר יח,
ח] [ז"ל במשנה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' רצ"פ סקפה:
(ב) תוס' ד"ה ואין וכו'
בסוף דריכה משום
לזכור: (ג) ד"ה שמומר
וכו' כחלה דמו אלמא
דקדוש כלל ומיבט אמרינן
נמחק: (ד) ד"ה וכו'
וכו' אין הטבל ממחייב
במעשר עד:

מוסף רש"י

יין משיקפה. משיקפא
החרגנים על פי הכור
כשתחמיל להיות תוסס
וטולין הגוין ומשליקן
(צב). משיירד לכור. הו
גמרו למעשר (שם).
משישלה בחביות.
שטול חרגנים הנפס על
פי החביות (ביצה יד).